

MASARYKOVA UNIVERZITA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Bankovní účetnictví

Cenné papíry, deriváty,
ostatní pohledávky a
závazky a přechodné účty

BANKOVNÍ ÚČETNICTVÍ

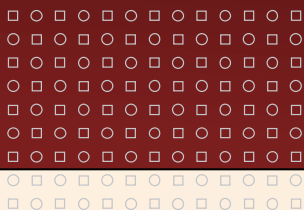
ÚČTOVÁ TŘÍDA 3

- **Různorodost, která se u ostatních účtovných tříd už neopakuje**
- **Účtujeme o operacích banky na finančním trhu - operace s cennými papíry a deriváty na vlastní i cizí účet, dalších finančních operacích i o operacích spojených s provozem banky**
- **Účtujeme také o pohledávkách a závazcích vyplývajících z obchodně závazkových vztahů, ze vztahů k zaměstnancům, státnímu rozpočtu, sociálním institucím, ...**

BANKOVNÍ ÚČETNICTVÍ

ÚČTOVÁ TŘÍDA 3

- Účtová skupina 31 - Pevné termínové operace
- Účtová skupina 32 - Pohledávky a závazky z inkasa a ze zúčtování
- Účtová skupina 33 - Pobočky a jednatelství
- Účtová skupina 34 - Ostatní pohledávky a závazky
- Účtová skupina 35 - Časové rozlišení, dohadné účty a uspořádací účet
- Účtová skupina 36 - Cenné papíry k prodeji a ostatní podíly
- Účtová skupina 37 - Pohledávky a závazky z obchodování s cennými papíry a z emise vlastních cenných papírů, závazky z příspěvků penzijního připojištění
- Účtová skupina 38 - Cenné papíry k obchodování
- Účtová skupina 39 - Opce

Účtová třída 3

Účtová skupina 32 - Pohledávky a závazky z inkasa a ze zúčtování

POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY Z INKASA A ZE ZÚČTOVÁNÍ

■ Zpravidla vedené účty:

- Hodnoty k inkasu přijaté od korespondentů (šeky, směnky a ostatní hodnoty na inkaso přijaté od korespondentů)
- Hodnoty k inkasu přijaté od klientů
- Účty korespondentů s připsáním platby po jejím inkasu
- Účty klientů s připsáním platby po jejím inkasu
- Uspořádací účet pro zúčtování platebního styku (v případě, že banka neúčtuje přímo mezi účtem v účtové skupině 12 a příslušnými účty v jednotlivých účtových třídách, kdy vzniká potřeba uspořádacího účtu pro zúčtování s clearingovým centrem)

POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY Z INKASA A ZE ZÚČTOVÁNÍ

■ Charakter účtů

- Aktivní - hodnoty k inkasu
- Pasivní - ostatní účty
- Aktivně - pasivní - uspořádací účet

■ Zvláštnosti účtování

- Inkasní operace - finanční operace pouze pro banky, služba spojená s platebním stykem
- Hodnoty přijaté bankou na inkaso nevcházejí do majetku banky, ale zůstávají ve vlastnictví klienta nebo korespondenta (po jejich inkasu se vyplatí příslušným klientům nebo korespondentům)

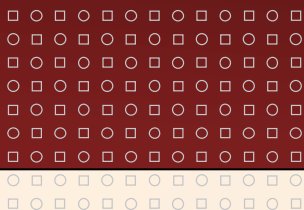
POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY Z INKASA A ZE ZÚČTOVÁNÍ

- Na účtech aktiv - účtech hodnot k inkasu - banka účtuje přijaté hodnoty na inkaso na straně Má dáti, závazek z převzatých a dosud neinkasovaných hodnot eviduje na straně Dal účtů korespondentů případně klientů s připsáním platby po jejím inkasu
- S určitým časovým odstupem, ve lhůtě splatnosti, banka předloží příslušné hodnoty k inkasu a inkasovanou sumou vyrovná účty hodnot přijatých k inkasu

POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY Z INKASA A ZE ZÚČTOVÁNÍ

- **Následně vyrovná závazek vůči majitelům hodnot předkládaných k inkasu (účtuje na účty korespondentů příp. klientů s připsáním platby po jejím inkasu na stranu Má dáti), který může snížit o hodnotu provize za službu inkasa, kterou si zaúčtuje do svých výnosů**
- **V případě, že uvedené hodnoty k inkasu jsou účtovány ve prospěch účtu korespondenta nebo klienta okamžitě, jsou souvztažnými účty k účtům této účtové skupiny přímo příslušné účty účtové třídy 1 nebo 2**

Účtová třída 3

Účtová skupina 33 - Pobočky a jednatelství

POBOČKY A JEDNATELSTVÍ

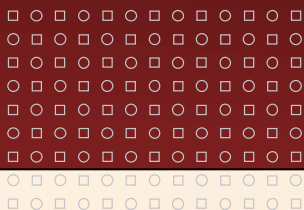
- **Zpravidla vedené účty:**
  - **Tuzemské pobočky a jednatelství (peněžní prostředky přijaté nebo svěřené centrálou od nebo tuzemským pobočkám a jednatelstvím)**
  - **Zahraniční pobočky a jednatelství - provozní prostředky (krátkodobé a střednědobé peněžní prostředky přijaté centrálou nebo poskytnuté centrálou pobočkám a jednatelstvím v zahraničí v běžném provozním styku)**
- **O tocích dlouhodobých prostředků se účtuje v účtové skupině 42 (zahraniční pobočky a jednatelství v centrále banky), 56 (základní kapitál a kapitálové fondy) nebo 53 (podřízené finanční závazky v zahraničních pobočkách nebo jednatelstvích)**

POBOČKY A JEDNATELSTVÍ

- **Účtování pohybu prostředků v rámci vnitrobankovního refinancování v širším smyslu včetně pohybu provozních prostředků mezi centrálou banky a zahraniční pobočkou a jednatelstvím na syntetických účtech účtové skupiny 33 tvoří výjimku z pravidla, že vnitrobankovní účetnictví není vymezeno metodikou ministerstva financí a zůstává v kompetenci banky**

POBOČKY A JEDNATELSTVÍ

- **Součet zůstatků v účtové skupině 33 za banku jako celek, tj. za centrálu a všechny její tuzemské i zahraniční pobočky musí být nulový**
- **Zůstatky na těchto účtech banka vykazuje v rozvaze kompenzovaně, tzn. že tyto účty nemají vliv na bilanční sumu**

Účtová třída 3

Účtová skupina 34 - Ostatní pohledávky a závazky

OSTATNÍ POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY

■ Zpravidla vedené účty:

- Různí dlužníci
- Různí věřitelé
- Zúčtování se zaměstnanci
- Poskytnuté provozní zálohy
- Přijaté provozní zálohy
- Zúčtování s orgány sociálního zabezpečení a zdravotními pojišťovnami
- Zúčtování se státním rozpočtem
- Splatná daň z příjmů
- Opravná položka k pohledávkám

OSTATNÍ POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY

- Pohledávky a závazky z obchodně-závazkových vztahů, z pracovně-právních vztahů, vztahy vůči státnímu rozpočtu, institucím sociálního a zdravotního pojištění
- Neúčtujeme zde o pohledávkách z finančních činností za bankami (účtová třída 1) a za klienty (účtová třída 2), ani o zálohách poskytnutých na pořízení majetku (účtová třída 4)

OSTATNÍ POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY

- Evidují se zde pohledávky a závazky vůči tzv. „třetím osobám“, tedy těm, kteří nejsou jejími klienty - bankovními či nebankovními
- Účtujeme zde také poskytnuté a přijaté provozní zálohy, např. za poskytnuté služby spojené s pronájmem bytů a nebytových prostor

OSTATNÍ POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY

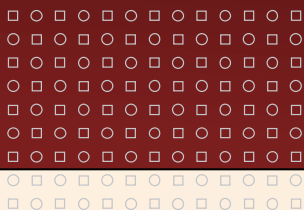
- Jeli účetní jednotka registrovaným plátcem daně z přidané hodnoty (DPH), potom k účtování o DPH používá účtovou skupinu 34
- Daň na vstupu za veškerá nakoupená zdanitelná plnění zaúčtuje na vrub rozvahového účtu Zúčtování se státním rozpočtem a na vrub příslušných účtů majetku či nakoupených výkonů zaúčtuje cenu bez daně, s výjimkou případů, kdy je DPH součástí pořizovací ceny majetku (např. při plněních nesouvisejících s podnikáním)
- DPH na výstupu za uskutečněná zdanitelná plnění zaúčtuje ve prospěch rozvahového účtu Zúčtování se státním rozpočtem

OSTATNÍ POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY

- K pohledávkám za různými dlužníky a k poskytnutým provozním zálohám se můžou tvořit opravné položky, v případě, že došlo ke snížení jejich hodnoty a banka toto snížení nezaúčtovala jako odpis pohledávky

OSTATNÍ POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY

- Zúčtování se státním rozpočtem - pohledávky a závazky vyplývající z titulu daně z přidané hodnoty, závazky z titulu sražených záloh na daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti
- Splatná daň z příjmu v účtové skupině 68 souvztažně s účtem Splatná daň z příjmu
- Na stejném účtu jsou účtovány i zálohy na daň z příjmu, které účetní jednotka hradí v průběhu účetního období (v závislosti na výši poslední známé daňové povinnosti)

Účtová třída 3

Účtová skupina 35 - Časové
rozlišení, dohadné účty, uspořádací
účet

ČASOVÉ ROZLIŠENÍ, DOHADNÉ ÚČTY, USPOŘÁDACÍ ÚČET

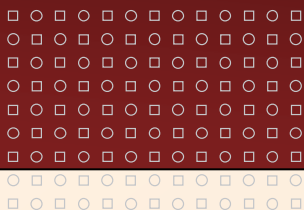
■ Zpravidla vedené účty:

- **Náklady příštích období (výdaje běžného období, které se týkají nákladů v příštích období - jsou tedy výdajem, ze který ještě nebyla čerpána služba a tedy aktivem účetní jednotky)**
- **Příjmy příštích období (prozatím nepřijaté částky, které se týkají výnosů běžného účetního období - jsou výnosem - poskytnutou službou - který dosud nebyl uhrazen - jsou tedy aktivem účetní jednotky)**

ČASOVÉ ROZLIŠENÍ, DOHADNÉ ÚČTY, USPOŘÁDACÍ ÚČET

■ Zpravidla vedené účty:

- Výdaje příštích období (náklady, které souvisí s běžným obdobím, ale výdaj na ně nebyl ještě uskutečněn - jsou nákladem - čerpanou službou - který dosud nebyl uhrazen, jsou tedy pasivem účetní jednotky)
- Výnosy příštích období (příjmy přijaté v běžném účetním období, které věcně patří do výnosů příštích období - jsou tedy příjmem, za který nebyla poskytnuta služba - jsou pasivem účetní jednotky)

ČASOVÉ ROZLIŠENÍ, DOHADNÉ ÚČTY, USPOŘÁDACÍ ÚČET

■ Zpravidla vedené účty:

- Dohadné účty aktivní

- Dohadné účty pasivní

- Uspořádací účet kurzových rozdílů

ČASOVÉ ROZLIŠENÍ, DOHADNÉ ÚČTY, USPOŘÁDACÍ ÚČET

- Dohadné účty - položky, které nelze při sestavování účetní závěrky zaúčtovat jako obvyklé pohledávky či závazky z důvodu jejich dohadné výše
- Např. pohledávky za pojišťovnou v důsledku pojistných událostí v případech, kdy ještě nebyla poskytnuta pojistná náhrada a pojišťovna nepotvrdila konečnou výši této náhrady
- Rovněž zde účtujeme třetími osobami splněné a nevyúčtované dodávky, které se při uzavírání účetních knih ocení v souladu s uzavřenými smlouvami, případně odhadem

ČASOVÉ ROZLIŠENÍ, DOHADNÉ ÚČTY, USPOŘÁDACÍ ÚČET

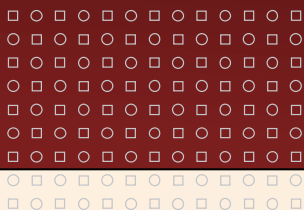
- **Uspořádací účet kurzových rozdílů - v průběhu účetního období se sem účtují kurzové rozdíly, které se ke dni sestavení účetní závěrky zaúčtují jako kurzové zisky nebo ztráty do finančních nákladů nebo výnosů**
- **Banky nemohou pro přepočet cizí měny k okamžiku uskutečnění účetního případu použít tzv. pevný kurs tak, jako ostatní účetní jednotky**

ČASOVÉ ROZLIŠENÍ, DOHADNÉ ÚČTY, USPOŘÁDACÍ ÚČET

- Součástí této účtové skupiny nejsou naběhlé úroky (účtované souvztažně s účty výnosů či nákladů) vztahující se k finančním nástrojům (jsou součástí skupin, kde se účtuje o finančních nástrojích)
- Časové rozlišení se v bance váže zejména k finančním nákladům nebo výnosům, které se důsledně časově rozlišují i během jednoho účetního období

ČASOVÉ ROZLIŠENÍ, DOHADNÉ ÚČTY, USPOŘÁDACÍ ÚČET

- Účetní případy, které se týkají pouze jednoho účetního období, se nemusí časově rozlišovat, pokud tím nejsou významně ovlivněny mezitímní výkazy zisku a ztráty a výkazy sestavené podle zvláštních předpisů (opatření ČNB)
- Časové rozlišení není nutno používat v případech, kdy se jedná o nevýznamné částky, kdy jejich zúčtováním do nákladů nebo výnosů bez časového rozlišení není dotčen účel časového rozlišení a účetní jednotka tím prokazatelně nesleduje záměrnou úpravu hospodářského výsledku

Bankovní účetnictví

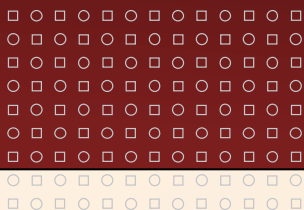
Nehmotný a hmotný majetek, zásoby

BANKOVNÍ ÚČETNICTVÍ

ÚČTOVÁ TŘÍDA 4

- **Hmotný majetek a pořízení hmotného majetku - účtová skupina 43**
- **Nehmotný majetek a pořízení nehmotného majetku - účtová skupina 47**
- **Zásoby - účtová skupina 48**

Účtová třída 4

Hmotný majetek

DLOUHODOBÝ HMOTNÝ MAJETEK

- Na účtech účtové třídy 4 se účtuje především o dlouhodobých investicích účetní jednotky
  - Dlouhodobé finanční investice
  - Investice do dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku
- Pro účtování o dlouhodobém hmotném a nehmotném majetku použijí banky a finanční instituce přiměřeně Český účetní standard pro podnikatele č. 013 a příslušná ustanovení vyhlášky 500/2002

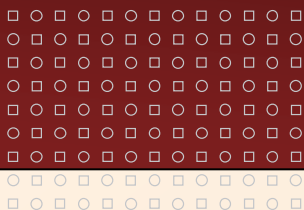
DLOUHODOBÝ HMOTNÝ MAJETEK

- **Vymezení podstaty hmotného majetku**
  - **Zákon o účetnictví - ne**
  - **Vyhláška 500/2002, která v oblasti hmotného majetku platí přiměřeně i pro banky a finanční instituce - ano**

- **Na účtech účtové skupiny 43 se účtuje o:**
  - **Dlouhodobém hmotném majetku**
  - **Oprávkách k dlouhodobému hmotnému majetku**
  - **Výdajích na pořízení DHM**
  - **Poskytnutých zálohách na pořízení DHM**
  - **Opravných položkách k poskytnutým zálohám**

DLOUHODOBÝ HMOTNÝ MAJETEK

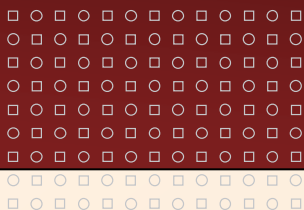
- DHM - doba použitelnosti zpravidla delší než 1 rok
- Specifikum finanční instituce - členění DHM na:
  - Provozní
  - Neprovozní
- Provozní DHM je majetek, který banka využívá při výkonu svých hlavních činností
- Neprovozní DHM - např. prostory určené k pronajímání, prostory a zařízení určené např. k poskytování zdravotní péče zaměstnanců, školicí střediska, rekreační zařízení

DLOUHODOBÝ HMOTNÝ MAJETEK

- Finanční instituce zpravidla člení DHM do skupin podle účelu nabytí a doby použitelnosti.
- Součástí DHM je i jeho technické zhodnocení

Účtová třída 4

Nehmotný majetek

DLOUHODOBÝ NEHMOTNÝ MAJETEK

- Nehmotným majetkem se rozumí majetek, který nemá hmotnou povahu, je využíván jako výsledek minulých událostí a očekává se, že účetní jednotce přinese budoucí ekonomický užitek

- Patří sem:
  - Zřizovací výdaje
  - Software
  - Autorská práva
  - Ochranné známky (vše od výše ocenění určené účetní jednotkou)
  - Goodwill (bez ohledu na výši ocenění)

DLOUHODOBÝ NEHMOTNÝ MAJETEK

■ Zřizovací výdaje

- Rozumí se souhrn výdajů vynaložených na založení účetní jednotky do okamžiku jejího vzniku, zejména soudní a správní poplatky, výdaje na pracovní cesty, odměny za zprostředkování a poradenské služby a nájemné
- Zřizovacími výdaji nejsou zejména výdaje na pořízení DHM a zásob, reprezentaci nebo výdaje související s přeměnou společnosti
- Odepisují se nejdéle po dobu 5 let
- Obchodní zákoník - dokud nejsou zřizovací výdaje účetně odepsány, je zakázáno vyplácení podílů na zisku, ledaže disponibilní zdroje z nichž lze jinak vyplácet podíly, a nerozdělený zisk minulých období jsou nejméně rovny neodepsané části zřizovacích výdajů

DLOUHODOBÝ NEHMOTNÝ MAJETEK

- **Nehmotné výsledky výzkumu a software**
  - **Takové výsledky a software, které byly buď vytvořeny vlastní činností za účelem obchodování nebo byly nabyty od jiných osob**
  - **Bude-li se jednat o výsledky výzkumu a vývoje či software vytvořený vlastní činností pro potřeby dané účetní jednotky a nebude s nimi obchodováno, neprojeví se jako aktivum**

DLOUHODOBÝ NEHMOTNÝ MAJETEK

■ Ocenitelná práva

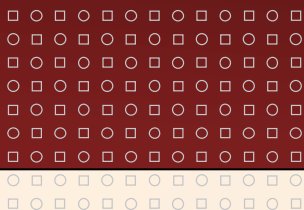
- Zejména předměty průmyslového a obdobného vlastnictví, výsledky duševní tvůrčí činnosti a práva dle zvláštních předpisů (napr. Zákon o ochranných známkách)
- Patří sem i licence a know how
- Nutno odlišovat poskytnutí certifikátů, posudky a audity, jejichž účelem je pouze ověření existujícího stavu - budou vzniklým nákladem a nikoliv aktivem

DLOUHODOBÝ NEHMOTNÝ MAJETEK

■ Goodwill

- **Kladný nebo záporný rozdíl mezi oceněním podniku nabytého koupí, vkladem nebo oceněním majetku a závazků v rámci přeměn společností (nepoužívá se v případě změny právní formy) a souhrnem jeho individuálně oceněných složek majetku sníženým o převzaté závazky**
- **Odepisuje se rovnoměrně 60 měsíců (ode dne nabytí podniku)**
- **Součást nehmotného majetku, záporný goodwill příslušnou položku aktiv snižuje**

Účtová třída 4

Zásoby

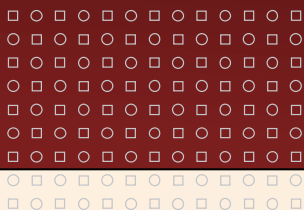

ZÁSoby

- **Počáteční zůstatek (skutečný stav zásob zjištěný inventurou za předchozí účetní období) se na počátku následujícího účetního období odúčtuje z účtové skupiny 48 na vrub nákladů v účtové skupině 63**
- **Na konci účetního období se skutečný stav zásob zjištěný inventurou účtuje ve prospěch nákladů v účtové skupině 63 a na vrub účtu v účtové skupině 48 konečný zůstatek účtu zásob zjištěný inventurou**
- **Na účtu zásob v účtové skupině 48 se tedy účtuje pouze při inventarizaci**

INVENTARIZACE

- **Skutečný stav majetku a závazků zjišťují účetní jednotky inventarizací**
- **Tuto provádějí k okamžiku, ke kterému sestavují účetní závěrku**
- **Provedení inventarizace jsou povinny prokázat u veškerého majetku a závazků po dobu 5 let po jejím provedení**

INVENTARIZACE

- **Skutečné stavy majetku a závazků se zjišťují:**
  - **Fyzickou inventurou u hmotného, popřípadě nehmotného majetku**
  - **Dokladovou inventurou u závazků a pohledávek, popřípadě ostatních složek majetku, kde nelze provést fyzickou inventuru**

INVENTARIZACE

■ Inventarizační rozdíly

- Účtujeme do účtové skupiny:

- 66, např. na účet Jiné provozní náklady

- 76, např. na účet Jiné provozní výnosy